

Veilig fietsgedrag

Doelgroep

5e leerjaar

Organisatie en materiaal:

- werkblad voor elke leerling (bijlage 1)

Lesdoel

De leerlingen brengen zichzelf en anderen niet in gevaar als fietser.

Les

Beginsituatie

Afleiding door gsm-gebruik is nog altijd een van de grootste killers in het verkeer. Bij tieners en volwassenen is het moeilijk om dit gedrag af te leren, daarom is het makkelijker om de kinderen meteen het juiste gedrag aan te leren. Tijdens deze les komt veilig gedrag op de fiets aan bod.

Instapfase

Moppentapper

Deel de werkbladen uit en laat de leerlingen de 2 mopjes lezen. Stel daarna de volgende vragen:

- Waar gaan deze mopjes over?
- Wie heeft al eens een fietsongeval meegemaakt?
- Hoe is dat toen gebeurd?

Laat de leerlingen over hun ervaringen vertellen en vertel nadien dat deze les over veilig fietsgedrag gaat.

Verwerkingsfase

Samen met grote broer naar school

De leerlingen lezen het verhaaltje van Sam die voor het eerst samen met zijn broer naar school fietst. Ze schrijven individueel op welke 6 veilige en welke 6 onveilige verkeerssituaties ze herkennen. Nadien vergelijken de leerlingen hun antwoorden met die van hun buur. Als iedereen klaar is, bespreek je de oplossingen klassikaal. Geef de leerlingen ook de ruimte om eigen ervaringen te verwoorden.

Veilig

1. fluorescerende rugzakhoes
→ Zorgt ervoor dat je beter zichtbaar bent in het verkeer.
2. fluohesje
→ Zorgt ervoor dat je beter zichtbaar bent in het verkeer. Een hesje is niet verplicht maar wel aangeraden. Haal misschien nog even het verschil tussen fluorescerend en reflecterend aan (fluo = zichtbaar overdag, reflecterend = zichtbaar 's nachts)
3. helm
→ De fietshelm is niet verplicht in België, maar bij een ongeval vermindert hij de kans op een hersenletsel aanzienlijk. Het is dus een goed idee om er een te dragen.
4. met de fiets aan de hand oversteken
→ wanneer je aan een zebrapad afstapt van je fiets word je een voetganger en moeten bestuurders jou voorrang geven. Met de fiets aan de hand steek je dus veiliger over.
5. ziekenwagen eerst doorlaten
→ Een ziekenwagen die zijn sirene en zwaailichten gebruikt, is gehaast om hulp te gaan bieden. Een prioritair voertuig (brandweerwagen, politiewagen, ...) heeft altijd voorrang. Je stopt dus en laat hem doorrijden.

6. Over de schouder kijken voor je oversteekt
- Het is belangrijk dat je altijd eerst goed om je heen kijkt voor je een manoeuvre uitvoert zoals oversteken. Meer informatie en filmpjes vind je op www.hetgrotefietsexamen.be.

Onveilig

- fietsen met kapot fietslicht
 - Als het donker is, ben je verplicht om vooraan een wit fietslicht te hebben en achteraan een rood. Zonder fietslicht mag je niet in het donker fietsen! Een fietslicht hoeft niet perse vast aan de fiets te hangen. Je mag ook een draagbaar lichtje bevestigen op jas of stuur, of een knipperlicht.
- meefietsen achterop bagagedrager
 - Je mag als passagier mee op de fiets als de fiets is uitgerust met een speciaal stoeltje of een fietskar. Op de bagagedrager zitten mag nooit, ook niet in amazonezit.
- zwemzak aan het stuur hangen
 - Je hangt best geen tas aan je stuur omdat je altijd alle nodige rijbewegingen moet kunnen uitvoeren. Een zwemzak kan de stabiliteit van het voertuig (fiets) in het gedrang brengen. Zo kan je jezelf of andere weggebruikers in gevaar brengen.
- voeten van de pedalen halen
 - Hou je stuur altijd vast en zet je voeten op de trappers als je fietst. Anders vergroot de kans dat je valt.
- muziek luisteren
 - Door naar muziek te luisteren met een koptelefoon of oortjes hoor je minder van het verkeer rondom jou. Hierdoor reageer je trager en ben je afgeleid. Zelfs met 1 oortje luisteren is een risico dus je doet het beter niet.
- sms'en tijdens het fietsen
 - Een sms'je sturen of telefoneren tijdens het fietsen is verboden. Het is belangrijk dat je aandacht hebt voor de omgeving: een auto die plots uit een straat komt gereden, een voetganger die oversteekt, ... Als je aan het sms'en bent, moet je je aandacht verdelen en reageer je trager.

Hierna laat je de leerlingen per 2 de laatste opdracht maken. Ze bespreken welk gedrag in een bepaalde situatie de beste keuze is.

Situatie 1 Je maakt een fietstocht met mama en papa. Je fietst voorbij het dorpsplein waar een markt bezig is. Wat kan je het best doen?

→ Ik stap af en wandel met mijn fiets aan de hand door de drukte.

Situatie 2 Je moet aan de overkant van de straat zijn waar je een brief moet posten. Er staat een auto op het zebrapad. Wat kan je het best doen?

→ Ik wacht even tot de bestuurder weg is en steek dan over.

Situatie 3 Je bent te laat naar school vertrokken. Je bent aan het fietsen en het licht springt op oranje. Wat moet je doen?

→ Ik stop.

Situatie 4 Je fietst naar huis na schooltijd en je voelt in je jaszak je gsm afgaan. Wat doe je?

→ Ik bel terug als ik thuis ben of ik stop op een veilige plaats en beantwoord de telefoon.

Situatie 5 Je fietst naar school en er staat een auto op het fietspad geparkeerd. Wat kan je het best doen?

→ Ik kijk over mijn linkerschouder, steek mijn linkerarm uit en rijd hem pas voorbij als er geen auto aankomt.

Situatie 6 Je komt met de fiets aan een zebrapad waar een gemachtigde opzichter helpt bij het oversteken. Je wil zelf ook oversteken. Wat kan je het best doen?

→ Ik stap af en steek over met de fiets aan de hand als de gemachtigde opzichter een teken geeft.

Afsluitfase

De leerlingen zetten zich op 1 rij tegen een muur van het klaslokaal. We hebben het tijdens deze les over veilig gedrag in het verkeer gehad, maar hoe zit dat bij jullie? Lees onderstaande stellingen een voor een voor. De leerlingen voor wie de stelling klopt, zetten een stap voorwaarts. Ze moeten eerlijk antwoorden. Ga na elke stelling wat dieper in op waarom ze dat gedrag stellen of waarom net niet.

1. Ik steek altijd mijn arm uit als ik met de fiets afsla.
2. Ik stop altijd aan een rood licht, ook als er geen auto aankomt.
3. Ik fiets nooit met mijn gsm in de hand.
4. Ik gebruik geen koptelefoon of oortjes als ik fiets.
5. Ik fiets nooit op het voetpad, maar altijd op het fietspad of de rijbaan.
6. Ik stap altijd van mijn fiets voor ik oversteeek op een zebrapad.
7. Ik kijk altijd goed rondom mij voor ik met mijn fiets de straat oversteeek en steek niet zomaar over als ik geen auto hoor naderen.
8. Ik steek nooit een spoorweg over als de slagbomen naar beneden gaan of al naar beneden zijn.
9. Ik geef mijn voorrang af als ik er niet zeker van ben dat de andere bestuurder mij gezien heeft.
10. Ik steek altijd mijn fietslichten aan als het donker is.

Leerlingen die niet altijd het veiligste gedrag vertonen in het verkeer, zullen minder verder naar voor staan dan andere.

Naam:

1. Moppentapper

Jantje vraagt aan meneer: 'Wat is de kortste weg naar het ziekenhuis alstublieft?' Zijn antwoord: 'Dat is heel eenvoudig. Je steekt gewoon deze drukke straat over zonder op te letten en dan kom je er vanzelf met een ziekenwagen.'

Jantje heeft net een nieuwe fiets gekregen van zijn moeder. Als een gek fietst hij door de straten. Even later ziet hij zijn moeder en schreeuwt: 'KIK MA, ZONDER HANDEN'. Met zijn handen van het stuur scheurt hij langs zijn moeder. Later gebeurt precies hetzelfde, 'KIK MA ZONDER HANDEN', terwijl hij als een gek langs zijn moeder fietst. Een half uur later ziet Jantjes moeder hem rustig aan komen rijden waarop hij mompelt: 'Kijk ma, zonder tanden...'

2. Samen met grote broer naar school

Lees het verhaal van Sam die voor het eerst samen met zijn broer naar school fietst. Schrijf in de kaders onderaan wat Sam en zijn vrienden veilig doen en wat niet.

Maandagochtend 10 november. Mijn broertje Sam komt me met veel lawaai wakker maken. Plots herinner ik me waarom hij zo enthousiast is. Vandaag mag hij voor het eerst zonder mama of papa met de fiets naar school. Hij zit nu in het 4de leerjaar en hij mag samen met mij en mijn vrienden mee.

Na het ontbijt zijn we weg. We zetten alle twee onze fietshelm op. Ik heb geen hesje maar doe een fluo rugzakhoes om mijn boekentas, Sam draagt een fluohesje. Het is nog tamelijk donker maar mijn fietslicht is kapot, och dat maakt niet uit. Met mijn rugzakhoes zien ze me ook goed fietsen. Fien, Bram en Rachid staan ons al op te wachten. Fien vertelt dat haar fiets stuk is en vraagt of ze achterop mijn bagagedrager mag meefietsen. Natuurlijk mag ze dat! Ik haal mijn zwemzak van mijn bagagedrager en hang hem rond mijn stuur. Nu zijn we klaar om te vertrekken. Bram zet zijn helm nog op, we zetten onze voeten op de trappers en weg zijn we.

Op het einde van de straat moeten we oversteken. Daarvoor stappen we af en nemen onze fiets aan de hand. Net voor we willen oversteken, zien we een ziekenwagen aankomen, met luide sirene en knipperend zwaailicht. We wachten allemaal met oversteken en laten de ziekenwagen door.

Het laatste stukje naar school is altijd het leukst. Sam vindt dit vast ook! Op de steile helling bergaf halen we de voeten van onze pedalen en bollen we naar beneden, zalig! Nu slaan we linksaf, de straat in waar Cas woont. We kijken goed over onze linkerschouder om te kijken of er geen verkeer aankomt. De kust is veilig, we maken een wijde bocht de Kerkstraat in. Terwijl Cas ons staat op te wachten luistert hij naar muziek. Wanneer we bij hem zijn sluit hij aan en doet één oortje uit. Zo kan hij met Rachid praten en toch zijn favoriete muziek beluisteren.

De schoolpoort is in zicht. Ik neem snel even mijn gsm uit mijn broekzak en stuur een berichtje naar mama om te laten weten dat Sam en ik veilig aangekomen zijn op school. Nog even oversteken en we zijn er. Hij is zo fier dat hij zonder mama of papa naar school mocht fietsen! En eerlijk: ik vond het ook wel leuk met hem erbij!

Veilig:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Onveilig:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Gedrag in het verkeer

Lees de verkeerssituaties en bespreek met je buur welk gedrag het beste/veiligste is voor elke situatie.

Situatie 1 je maakt een fietstocht met mama en papa. Je fietst voorbij het dorpsplein waar een markt bezig is. Wat kan je het best doen?

1. Ik mag hier niet fietsen en zoek een andere weg om voorbij de markt te rijden.
2. Ik mag hier fietsen, dus ik roep en bel zodat de voetgangers mij gezien hebben en rij verder.
3. Ik stap af en ga met mijn fiets aan de hand verder.

Situatie 2 je moet aan de overkant van de straat zijn waar je een brief moet posten. Er staat een auto op het zebrapad. Wat kan je het best doen?

1. Ik steek over op de rijbaan, voor de auto.
2. Ik roep naar de chauffeur dat hij daar weg moet.
3. Ik wacht even tot de chauffeur weg is en steek dan over.

Situatie 3 je bent te laat naar school vertrokken. Je bent aan het fietsen en het licht springt op oranje. Wat moet je doen?

1. Ik stop.
2. Ik rij door want anders ben ik te laat op school.
3. Ik rij door nadat ik eerst goed naar links en rechts heb gekeken.

Situatie 4 je fietst naar huis na schooltijd en je voelt in je jaszak je gsm afgaan. Wat doe je?

1. Ik bel terug als ik thuis ben of ik stop op een veilige plaats en beantwoord de telefoon.
2. Ik beantwoord de telefoon alleen als het echt dringend is.
3. Ik neem op en bel terwijl ik 1 hand aan het stuur hou.

Situatie 5 je fietst naar school en er staat een auto op het fietspad geparkeerd. Wat kan je het best doen?

1. Ik steek mijn linkerarm uit en rij hem voorbij.
2. Ik kijk over mijn linkerschouder, steek mijn linkerarm uit en rij hem voorbij als er geen auto aankomt.
3. Ik bel, kijk over mijn linkerschouder en rij dan de auto voorbij.

Situatie 6 je komt met de fiets aan een zebrapad waar een gemachtigde opzichter helpt bij het oversteken. Je wil zelf ook oversteken. Wat kan je het best doen?

1. Ik fiets gewoon over als ik vind dat dat veilig kan.
2. Ik fiets over als de gemachtigde opzichter een teken geeft.
3. Ik stap af en steek over met de fiets aan de hand als de gemachtigde opzichter een teken geeft.